

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA RZEŻBY Z BRĄZU PN. „WIKTORIA RZUCAJĄCA WIENIEC”
ORAZ
PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA
DZIEDZIŃCA WEWNĘTRZNEGO SZPITALA IM. STANISŁAWA LESZCZYŃSKIEGO
W KATOWICACH PRZY UL. RACIBORSKIEJ 27

Inwestor: Szpital im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach,
ul. Raciborska 26, 40-074 Katowice

Jednostka projektowa: Renova sp. z o.o., ul. Wilcza 42/14, 00-672 Warszawa

BRANŻA	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
Projektant (spec. architektura krajobrazu)	mgr inż. Zuzanna Wrzos	Ogr. U.7252/2008	
Sprawdzający:	mgr inż. Zuzanna Wiśniewska	Ogr. U.7250/2008	
Opracowanie Konservatorskie:	mgr Konrad Grabowski	Zaświadczenie PSOZ 73/94	
	mgr inż. Anna Grubiak	Nr dypl. 2088	
	mgr Roman Borkowski	Nr dypl. 2283	

Egzemplarz nr ...

Warszawa, sierpień 2015r.

Spis treści:

1. DANE OGÓLNE:	4
1.1. KOPIE UPRAWNIENÍ:	4
1.2. NAZWA INWESTORA	12
1.3. LOKALIZACJA INWESTYCJI	12
1.4. PODSTAWA OPRACOWANIA	12
1.5. PRZEDMIOT I CEL OPRACOWANIA	12
1.6. ZAKRES TERYTORIALNY OPRACOWANIA	12
1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI	14
1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC	14
1.2. DANE O DOKUMENTACJI	14
2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE	15
3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI	17
4.0. TECHNIKA I TECHNOLOGIA	18
4.1. STRATYGRAFIA	18
4.2. TECHNIKA ORYGINAŁU I ANALIZA SPOSOBU WYKONANIA	21
4.3. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH	21
4.4. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW PIERWOTNYCH I WTÓRNYCH	22
5.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	22
6.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI	23
7.0. PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	23
8.0. TECHNOLOGIA PRAC	25
9.0. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW DO KONSERWACJI	28
10. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	29
11. DOKUMENTY	40
12. KARTY TECHNICZNE	44

II. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA ZIELEŃCA DZIEDZIŃCA WEWNĘTRZNEGO SZPITALA IM. STANISŁAWA LESZCZYŃSKIEGO W KATOWICACH

CZĘŚĆ OPISOWA

1.	DANE OGÓLNE	3
1.1.	NAZWA INWESTORA	3
1.2.	LOKALIZACJA INWESTYCJI	3
1.3.	ZAKRES TERYTORIALNY OPRACOWANIA	3
1.4.	PRZEDMIOT I CEL OPRACOWANIA	3
1.5.	PODSTAWA OPRACOWANIA	3
2.	ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU	3
2.1.	ISTNIEJĄCE ZAGOSPODAROWANIE TERENU	3
2.2.	SZATA ROŚLINNA	5
3.	ROZWIĄZANIA PROJEKTOWE	6
3.1.	PROJEKTOWANE ELEMENTY BUDOWLANE ORAZ ZMIANY W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	6
3.2.	ZIELEŃ	8
3.3.	MAŁA ARCHITEKTURA	13

CZĘŚĆ RYSUNKOWA

Spis rysunków:

- 1. Rys. 2015_PZT_SI_001, Istniejący stan zagospodarowania terenu – drzewa proponowane do usunięcia ze względu na zły stan zdrowotny, skala 1:500**
- 2. Rys. 2015_PZT_P_001, Projekt zagospodarowania terenu – plan sytuacyjny, skala 1:200**
- 3. Rys. 2015_PZT_P_002, Projekt zagospodarowania terenu – dobór gatunkowy roślin, skala 1:200**
- 4. Rys. 2015_PZT_P_003, Projekt zagospodarowania terenu – plan sytuacyjny, skala 1:200**
- 5. Rys. 2015_PZT_P_D_002, Najbliższe otoczenie rzeźby „Wiktoria rzucająca wieniec” - przekrój, skala 1:25**

ZAŁĄCZNIK:

PRZEDMIAR

1. DANE OGÓLNE:

1.1. KOPIE UPRAWNIEN:

Część A

SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO
W WARSZAWIE
Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
(nazwa jednostki organizacyjnej uczelni)

DYPLOM
Zuzanna Wzros
(imię, imiona i nazwisko)

Pan(i) .....

urodzony(a) dnia *18 stycznia* 1984 r.

w *Warszawie*

odbył(a) studia na kierunku *architektura krajobrazu*

w zakresie .....

z wynikiem *bardzo dobrym*

i uzyskał(a) w dniu *19 lutego* 2007 r.

tytuł zawodowy *inżyniera*

Dziekan lub kierownik
jednostki organizacyjnej
[Signature]
Prof. dr hab. Marek S. ...
Fid. [Dziennik Urzędowy] 2007, II

Rektor
[Signature]
Prof. dr hab. Tomasz Borecki

Nr dyplomu *Ogr.inż.463/2007*

mp *Warszawa* dnia *21 lutego* 2007 r.
(miejsce)

INTRO-DREK Koszalin

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

(nazwa uczelni lub jednostki prowadzącej studia podyplomowe)

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

(nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni)

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

Pan(i) *mgr inż. arch. krajobrazu Zuzanna Wrzos*

urodzon a w dniu *18 stycznia 1984* r. w *Warszawie*

ukończył a w roku *2010* *dwu*-semestralne studia podyplomowe w zakresie
(liczba semestrów)

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- **MIASTO HISTORYCZNE** z wynikiem *celującym*

KIEROWNIK
podstawowej jednostki organizacyjnej

DZIEKAN
Wydziału Architektury PW
Stefan Wrona
(pieczęć i podpis)
prof. zw. dr hab. Stefan Wrona

REKTOR

M. M.
(pieczęć i podpis)

Warszawa, dnia *30 września 2010* r.
(miejsce)

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
w TORUNIU
Wydział Sztuk Pięknych

szkoła wyższa organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(i) Roman Witold Berkowski

imię i nazwisko

urodzony(a) dnia 18 marca 1975 roku

w Mikołajcu

odbył(a) studia wyższe magisterskie 6-letnie

na kierunku Konserwacja i Restauracja

Dziel Sztuki

w zakresie konserwacji i restauracji rzeźby

kamiennej i elementów architektonicznych

z wynikiem dobrym

i uzyskał(a) w dniu 11 grudnia 2001 roku

tytuł magister sztuki

M. Mierczak Dziekan Janusz Kallala Rektor

Toruń dnia grudnia 2001 roku

(nazwa miejscowości)

[Signature]

(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 2283

(numer dyplomu)

MEN-1-34 RW KP UMK z. 1

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

(nazwa szkoły wyższej) lub innej jednostki prowadzącej studia podyplomowe)

Wydział Sztuk Pięknych

(wydział - instytut)

ŚWIADECTWO

UKOŃCZENIA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

Pan(i) ...mgr. Roman Barkowski.....

urodzony(a) w dniu ...18.03..... 19. 75 r. w Mikołowie.....

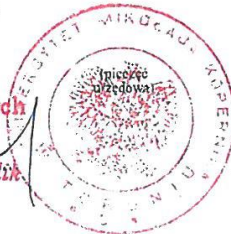
woj. śląskie..... ukończył(a) w roku ..2005.....

.....trzy.. semestralne Studia Podyplomowe w zakresie

KONSERWACJI ZABYTKÓW METALOWYCH

..... z wynikiem ....pozytywnym.....

DZIEKAN*
Wydziału Sztuk Pięknych
prof. dr art. *hans-jörg Flik*
(niezależ. podpis)

REKTOR lub KIEROWNIK
jednostki organizacyjnej prowadzącej studia

(niezależ. podpis)

Toruń....., dnia ..18.08. 2005..... r.

194/sp/2005/mj

** Skala ocen: celująca, bardzo dobra, dobra, dostateczna, mierna

* Dotyczy studiów podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe.
** Nie dotyczy studiów podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe.

MEN-I-9 SW ZP UMK

podpis

Nr 1278
(numer dyplomu)

DYPLOM

Konrad Grabowski

urodzony dnia *19 lutego 1959 r.*

w *Warszawie*

odbył studia *wyższe magisterskie*
dzienne na Wydziale Sztuk
Pięknych

w zakresie *konserwatorstwa*
i muzealnictwa specjalność
konserwatorstwo

z wynikiem *dostatecznym*

I po spełnieniu wymogów określonych

obowiązującymi przepisami uzyskał

w dniu *28 września 1985 r.* tytuł
magistra konserwatorstwa
i muzealnictwa

REKTOR

A. Szypowski

m.p.

DZIEKAN

Toruń

dnia *28 09* 19*85*

POLSKA IZBA ARTYSTÓW KONSERWATORÓW DZIEŁ SZTUKI

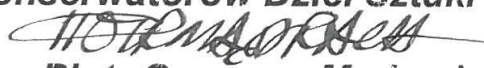

00 740 WARSZAWA ul. GÓRSKA 32/1 tel/fax 840 54 77 - tel. gsm 0 601 25 70 04

Warszawa dnia 4 czerwca 2003 roku

ZAŚWIADCZENIE

Rada Naczelna Polskiej Izby Artystów Konserwatorów Dzieł Sztuki zaświadcza, że kol. KONRAD GRABOWSKI zamieszkały w Warszawie przy ulicy Pięknej 66/13 jest członkiem naszej izby.

*Prezes
Rady Naczelnej
Polskiej Izby Artystów
Konserwatorów Dzieł Sztuki*

Piotr Grzegorz Mądrach

POLITECHNIKA WARSZAWSKA
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

(wydział — instytut)

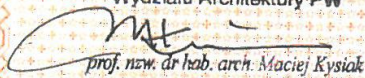
SWIADECTWO UKOŃCZENIA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

Pan(i) **mgr Konrad Grabowski**
urodzony(a) w dniu **19 lutego** 19 **59** r. w **Warszawie**
woj. **mazowieckie** ukończył(a) w roku **2007**
wzrost **dwu -**

semestralne Studia Podyplomowe w zakresie
OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO - MIASTO HISTORYCZNE

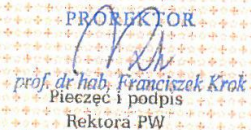
z wynikiem **więcej niż dobrym**

DZIEKAN
Wydziału Architektury PW

prof. nzw. dr hab. arch. Maciej Kysiak

Pieczęć i podpis
Dziekana

PROREKTOR

prof. dr hab. Franciszek Krak
Pieczęć i podpis
Rektora PW

Warszawa

data wystawienia

22 czerwca 2007

Część A

Anna Grubiak
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr dyplomu 2088

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
W NYSIE

Instytut Konserwacji Zabytków
(nazwa jednostki organizacyjnej uczelni)

DYPLOM

Pan(i) ..... Anna Grubiak
(imię/imiiona i nazwisko)

urodzony(a) dnia ..... 20 sierpnia ..... 1977 r.

w ..... Głuchołazach

odbył(a) studia na kierunku .....

Konserwacja i restauracja dzieł sztuki

w zakresie Renowacja zabytków rzemiosła artystycznego

i detalu architektonicznego

z wynikiem ..... bardzo dobrym

i uzyskał(a) w dniu ..... 3 kwietnia ..... 2007 r.

tytuł zawodowy ..... licencjat

Dziekan lub kierownik
jednostki organizacyjnej

Korpala
dr Małgorzata Korpala
(pieczęć imienna i podpis)

Rektor

Prof. dr hab. inż. R. Krocalski
(pieczęć imienna i podpis)

Nysa
(miejscowość)

dnia ..... 03.04. 2007 r.

1.2. NAZWA INWESTORA

Inwestorem: Szpital im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach.

1.3. LOKALIZACJA INWESTYCJI

Inwestycja zlokalizowana jest w województwie śląskim, w mieście Katowice, na terenie dzielnicy Śródmieście przy ul. Raciborskiej.

1.4. PODSTAWA OPRACOWANIA

- Umowa nr 277/56/07/15 zawarta w dniu 31.07.2015 r. pomiędzy Szpitalem im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach z siedzibą przy ul. Raciborskiej 26, 40-074 Katowice a Renová sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Wilczej 42/14, 00- 672 Warszawa
- Decyzja Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 29.01.2009 w sprawie wpisania obiektu pn „Wiktoria rzucająca wieniec” do rejestru zabytków znak nr K-RD-KL/4150/4150/267/43/08.
- wizja lokalna w sierpniu 2015r.
- badania stratygraficzne
- kserokopia mapy sytuacyjno-wysokościowej w skali 1:500.

1.5. PRZEDMIOT I CEL OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest program prac konserwatorskich oraz projekt zagospodarowania dziedzińca wewnętrznego w zakresie terytorialnym obejmującym zieleniec dziedzińca – otoczenie rzeźby „Wiktoria Rzucająca Wieniec”, w zakresie tematycznym – opracowanie posadowienia rzeźby, koncepcja kompozycji roślinnej otoczenia rzeźby oraz zieleńca dziedzińca, projekt przebiegu chodników i dobór nawierzchni.

1.6. ZAKRES TERYTORIALNY OPRACOWANIA

Zakres opracowania obejmuje zieleniec na dziedzińcu wewnętrznym szpitala im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach przy ul. Raciborska 27 w Katowicach.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

DLA RZEŹBY Z BRĄZU

PN. „WIKTORIA RZUCAJĄCA WIENIEC”

Opracowanie konserwatorskie:

mgr Konrad Grabowski

mgr inż. Anna Grubiak

mgr Roman Borkowski

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI

.....B/133/09.....

.....

NR REJESTRU ZABYTKÓW
KONS.

NR INW. ZBIORU

NR INW. PRACOWNI

*****

1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ: rzeźba figuralna

TEMAT: Rzymska bogini zwycięstwa Wiktoria rzucająca wieniec

PROJEKTANT: Christian Daniel Rauch

SYGNATURA: Gegossen v. H. Gladenbeck & Sohn Berlin

INSKRYPCJE: brak

DATOWANIE: 1888-1891 ..... **POCHODZENIE:** Niemcy

LOKALIZACJA / MIEJSCE PRZECHOWYWANIA: Szpital im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach, ul. Raciborska 27, 40-074 Katowice

WŁAŚCICIEL / UŻYTKOWNIK: Szpital im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach, ul. Raciborska 26, 40-074 Katowice

WYMIARY: wysokość: 200 cm
szerokość: 64 cm
grubość: 62 cm

TECHNIKA: odlew

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): TAK NIE, ok. 1949 r.

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: TAK NIE

1.2. DANE O DOKUMENTACJI

LICZBA: STRON TEKSTU - 15   FOTOGRAFII – 25

AUTOR DOKUMENTACJI – mgr Konrad Grabowski, mgr inż. Anna Grubiak, mgr Roman Borkowski

DATA I MIEJSCE WYKONANIA – sierpień 2015 r. Warszawa

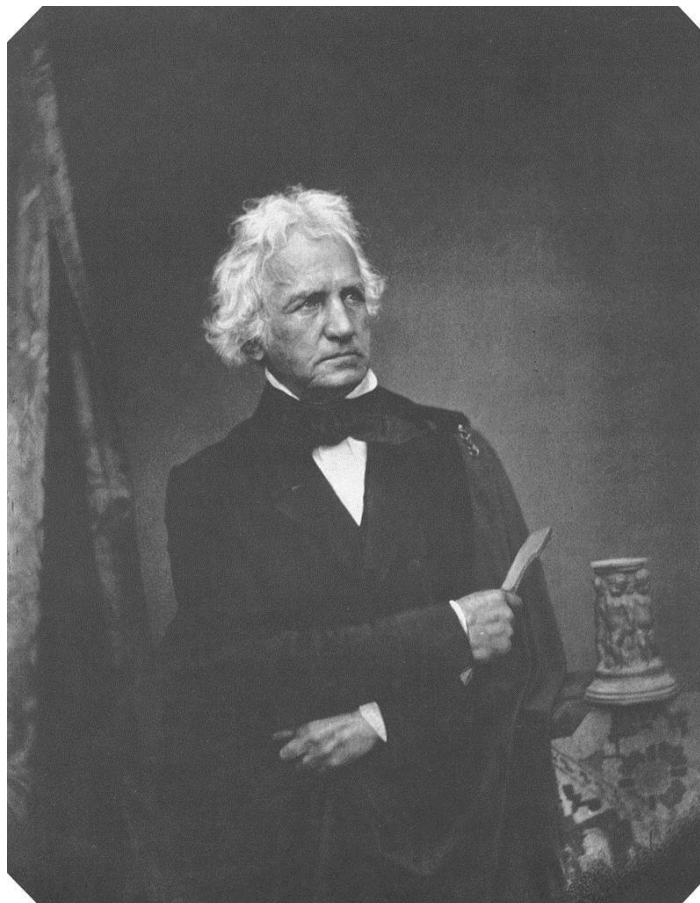
MIEJSCE PRZECHOWYWANIA:

3. EGZ. – Szpital im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach, ul. Raciborska 26, 40-074 Katowice

1. EGZ – Renova sp.z o.o., ul Wilcza 42/14, 00-672 Warszawa

2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

Rzeźba pn. "Wiktoria rzucająca wieniec" została odlana w brązie, prawdopodobnie pomiędzy 1888-1911 rokiem. Pierwowzorem odlewu była marmurowa figura wykonana w 1841 roku przez niemieckiego rzeźbiarza Christiana Daniela Raucha¹, zdobiąca świątynię Walhalli (fot. 2)². Artysta, rok później wykonał ponownie figurę w tej samej pozie, obecnie znajdującą się w Starej Galerii Narodowej w Berlinie (fot.3).

Fot. 1. Christian Daniel Rauch, 1855 r. aut. Franz Hanfstaengl

---

¹ **Christian Daniel Rauch (1777-1857)** – niemiecki rzeźbiarz doby klasycyzmu. Urodził się w 1777 roku w Bad Arolsen w Hesji. W wieku trzynastu lat rozpoczął edukację rzeźbiarską pod kierunkiem rzeźbiarza Fridricha Valentina w Helsen. Następnie, w latach 1795- 1797 został asystentem profesora rzeźby Johanna Chrystiana Ruhla w Kassel. Dzięki stawiennictwu królowej pruskiej Luizy uzyskał stypendium naukowe, umożliwiające mu kontynuowanie edukacji we Włoszech. W 1811 r. zlecono Rauchowi wykonanie pomnika królowej pruskiej Luizy, dzieło przyniosło mu międzynarodową sławę i uznanie w środowisku artystycznym. Do najważniejszych jego rzeźb należą, m.in.: pomnik Mieszka I i Bolesława Chrobrego w katedrze poznańskiej, konny pomnik króla Fryderyka Wielkiego, posąg Immanuela Kanta w Królewcu.

² **Walhala** - późnoklasycystyczna budowla wzniesiona w latach 1830-1842 z inicjatywy króla Bawarii Ludwika I na podstawie projektu architekta Leona von Klenzgo, położona w Donaustauf nad Dunajem, niedaleko Ratzbony w niemieckiej Bawarii. W swym kształcie nawiązuje do marmurowej greckiej świątyni, szczególnie do Partenonu. We wnętrzu znajdują się popiersia oraz tablice upamiętniające sławne postaci historyczne niemieckojęzycznego kręgu kulturowego m.in. Fryderyk I Barbarossa, Johannes Gutenberg, Erazm z Rotterdamu, Wolfgang Amadeusz Mozart, Marcin Luter, Wilhelm I Orański czy polski astronom Mikołaj Kopernik. Nazwa Walhalla wywodzi się z germańskiej mitologii, stanowi miejsce przebywania poległych w chwale wojowników.

Fot. 2 Rzeźba pn. „Wiktoria rzucająca wieniec”, Walhalla, Regensburg, Niemcy.

Fot. 3 Rzeźba pn. „Wiktoria rzucająca wieniec”, Stara Galeria Narodowa w Berlinie, Niemcy.

Sygnatura „GEGOSSEN v. H. GLADENBECK & SOHN BERLIN” umieszczona na jednym z boków postumentu wskazuje, że figurę wykonała odlewnia Hermanna Gladenbecka w Berlinie³. Rzeźba prawdopodobnie została przywieziona do Katowic w 1945 roku przez żołnierzy radzieckich wracających z Niemiec. Wg relacji pierwszego powojennego dyrektora szpitala, dr Władysława Powroźnego, figurę odnaleziono w stercie śmieci znajdujących się na tyłach szpitala, niedaleko torowiska.

Rzeźba z wg opisu Pana Powroźnego była niekompletna brakowało rąk, nogi i skrzydeł, poszukiwanie brakujących części zajęło trzy lata⁴. Po naprawieniu, figurę postawiono w centrum wewnętrznego dziedzińca szpitalnego⁵. W późniejszym okresie, wokół figury wybudowano nieckę fontanny⁶. Rzeźba przez długi okres nie została rozpoznana, dopiero w 2008 roku dr Ryszard Nakonieczny historyk z Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach przy współpracy z Anną Syską ze Śląskiego Centrum Dziedzictwa zidentyfikowali dzieło, jako odlew wykonany wg projektu Christiana Daniela Raucha.

Obiekt w 2009 roku decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków został wpisany do rejestru zabytków ruchomych województwa śląskiego pod numerem B/133/09.

3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI

Rzeźba w ekspozycji zewnętrznej o wysokości 200cm, umieszczona w centralnym miejscu dziedzińca szpitalnego w Katowicach przy ul. Raciborskiej 26. Figura przedstawia rzymską boginię zwycięstwa Wiktorię, jako uskrzydloną młodą dziewczynę z wieńcem dębowym w ręku. Postać pokazana jest w pozycji siedzącej na wysokim postumencie stylizowanym na skałę, kształtem zbliżonym do prostopadłościanu. Tułów dziewczyny lekko pochylony do przodu, nieznacznie skręcony w lewą stronę, prawa stopa wsparta na odsadźce wysokiego postumentu występującej wyłącznie od frontu, lewa swobodnie opada. Prawa ręka łagodnie zgięta, wysunięta przed korpus i opadająca w kierunku lewego uda. Postać w dłoni trzyma wieniec z liści dębu, ułożenie ręki sugeruje ruch wyrzucania wieńca. Lewa ręka cofnięta do tyłu wsparta o postument. Twarz skierowana w prawą stronę, włosy upięte z tyłu głowy w węzeł. Na plecach para skrzydeł po stronie zewnętrznej z wyraźnym rysunkiem

---

³ Odlewnia Hermanna Gladenbecka – Firma założona w 1851 roku w Berlinie przez Carla Gustava Hermanna Gladenbecka (1827-1918). Była to prywatna odlewnia specjalizująca się w wyrobach z brązu i żeliwa. Realizowała pomniki według projektów czołowych rzeźbiarzy pruskich. Zakład w 1887 roku przeniósł się z Berlina do pobliskiego Friedrichshagen. Rok później funkcjonował jako spółka akcyjna „Gladenbeck & Sohn”. Odlewnia była czynna do 1911 roku. U Gladenbecków wykonano m.in. berlińską kolumnę zwycięstwa i królewiecki pomnik Immanuela Kanta.

⁴ Z relacją ówczesnego dyrektora nie zgadzają się obecni administratorzy szpitala, również makroskopowa analiza powierzchni rzeźby przez autorów niniejszego opracowania nie wykazały śladów łączenia, nie wyklucza to jednakże takiej możliwości. Jednoznaczne informacje odnośnie stanu formy rzeźby uzyska się po odstonięciu wtórnych nawarstwień.

⁵ Wg dyrektora szpitala, dr Władysława Powroźnego nie przypadkowe jest jej ustawienie, ręka, którą bogini rzuca wieniec, wskazuje prawdopodobnie miejsce pochowania żołnierzy radzieckich.

⁶ Tomasz Malkowski, *Bogini przyjechała do Katowic pociągiem*, Wyborcza.pl Katowice, 30.05.2008, http://katowice.gazeta.pl/katowice/1,35063,5263947,Bogini_przyjechała_do_Katowic_pociągiem.html (dostęp 17.08.2015 r.)

piór, po stronie wewnętrznej gładkie. Postać ubrana jest w długi, chiton, spięty na ramionach guzikami i drapowany na piersi.

Całość przedstawienia umieszczona na plincie o podstawie kwadratowej i wymiarach 49x49x7cm. Na tylnej powierzchni umieszczona sygnatura odlewni: **GEGOSSEN V. H. GLADENBECK & SOHN BERLIN** (fot. 4).

Fot. 4. Widok sygnatury odlewni na tylnej powierzchni plinty: **GEGOSSEN V. H. GLADENBECK & SOHN BERLIN**

Odlew postawiono na wymurowanym z cegły i otynkowanym postumencie znajdującym się wewnątrz niecki fontanny. Postument ustawiony jest asymetrycznie, (przesunięty w pobliże otoku, ok. 39 cm mierząc od wewnętrznego lica otoku), złożony z trzech zmniejszających się ku górze prostopadłościennych form zamkniętych czapą o obłym profilu.

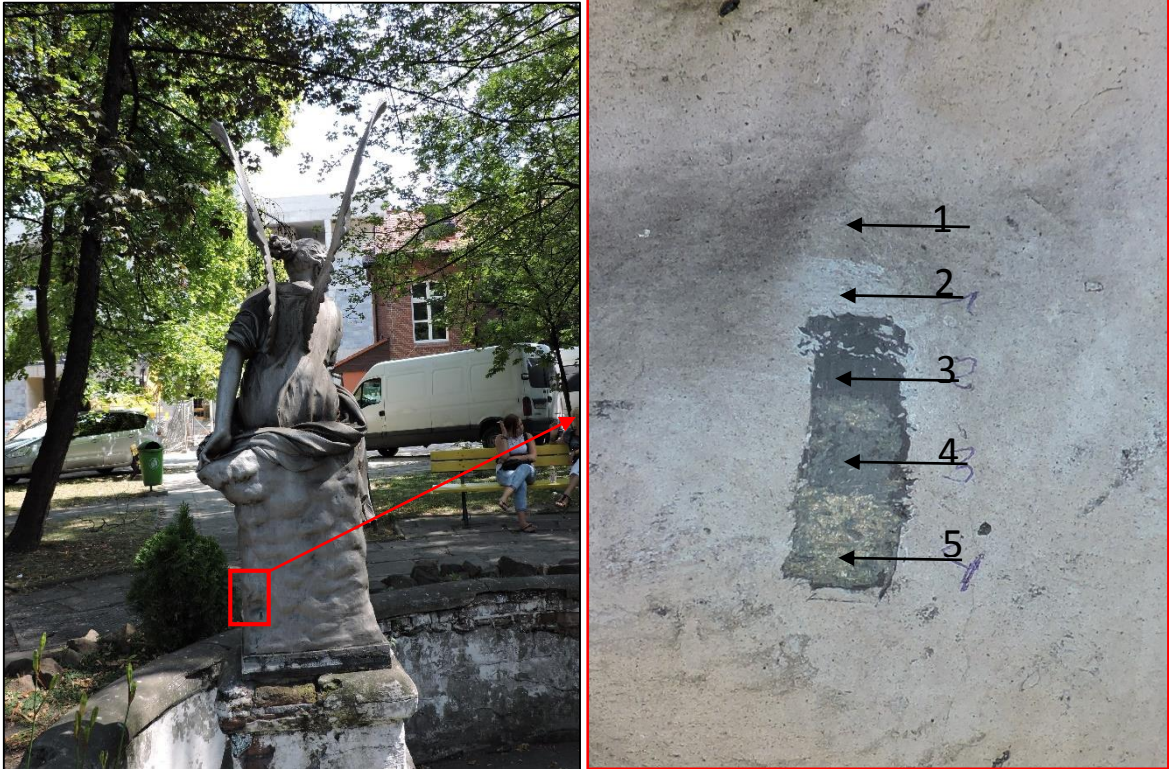
4.0. TECHNIKA I TECHNOLOGIA

4.1. STRATYGRAFIA

Badania stratygraficzne zostały przeprowadzone podczas wizji lokalnej w sierpniu 2015. Na wytypowanych, reprezentatywnych miejscach wykonano trzy odkrywki schodkowe oraz odkrywki sondażowe. Odkrywki odsłonięto ręcznie za pomocą ostrych narzędzi (skalpele).

W opisie oznaczonych warstw zastosowano podwójną numerację: cyfry arabskie opisują kolejno odsłonięte warstwy natomiast cyfry rzymskie określające warstwy w porządku chronologicznym.

Każdą z wykonanych odkrywek zadokumentowano fotograficznie i opisowo.

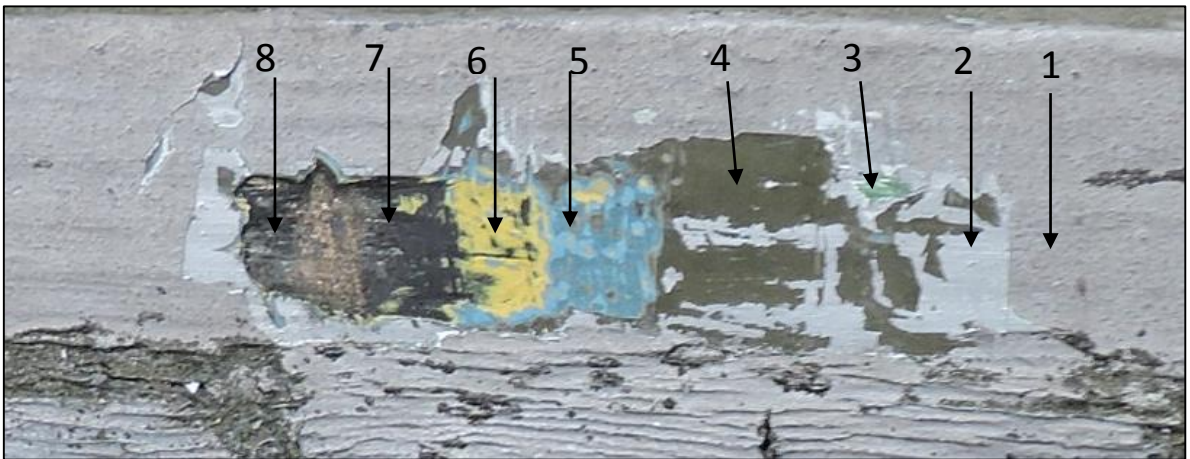
Fot. 5. Lokalizacja odkrywki nr 1.

1.0. Tabela stratygrafii warstw pierwotnych i wtórnych - odkrywka nr 1 wykonana na tylnej ścianie siedziska Wiktorii na wysokości ok 20cm od podstawy plinty.

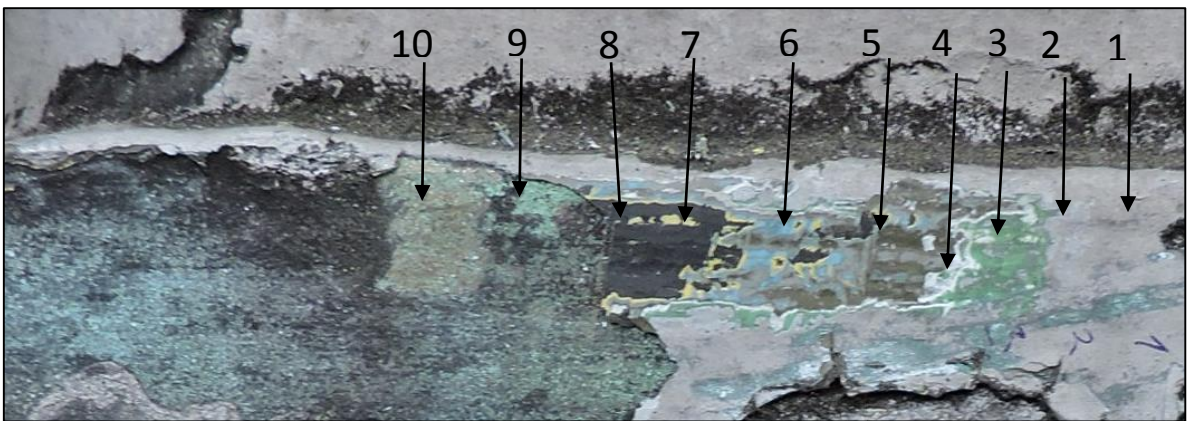
Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstw	Warstwy chronologiczne	
1		Zabrudzenia	IV	IV warstwa
2		Warstwa wtórna, malarska srebrnoszara (tzw. Srebrzanka)	III	III warstwa
3		Warstwa wtórna bitumiczna, barwy czarnej	II	II warstwa
4		Naturalna patyna	I	I warstwa
5		Metal	M	

Fot. 6. Lokalizacja odkrywek nr 2 (prawa strona plinty) i 3 (tylna powierzchnia plinty)

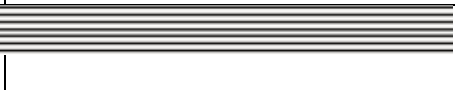

Fot. 7. Widok odkrywki nr 2

Fot. 8. Widok odkrywki nr 3

2.0. Tabela stratygrafii warstw pierwotnych i wtórnych wykonana na podstawie dwóch odkrywek ma plincie nr 2 i 3 wysokość ok 6,5cm.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstw	Warstwy chronologiczne	
1		Zabrudzenia	VIIIa	VIII warstwa
2		Warstwa wtórna, malarska srebrnoszara (tzw. Srebrzanka)	VIII	
3		Warstwa wtórna farby barwy zielonej	VII	VII warstwa
4		Warstwa wtórna farby barwy białej	VI	VI warstwa
5		Warstwa wtórna farby barwy ciemnozielonej	V	V warstwa
6		Warstwa wtórna farby barwy niebieskiej	IV	IV warstwa
7		Warstwa wtórna farby barwy żółtej	III	III warstwa
8		Warstwa wtórna bitumiczna, barwy czarnej	II	II warstwa
9		Nawarstwienia, naturalna patyna	I	I warstwa
10		Metal,	M	

4.2. TECHNIKA ORYGINAŁU I ANALIZA SPOSOBU WYKONANIA

Obiekt został wykonany z brązu, w technologii odlewu na tzw. wosk tracony.

4.3. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

Na podstawie analizy makroskopowej odlewu, stwierdzono zróżnicowaną ilość powłok wtórnych. Na powierzchni figury oraz jej siedzisku wyróżniono dwie wtórne warstwy malarskie: warstwę bitumu oraz farbę tzw. srebrzankę, natomiast na plincie ogólnie oznaczono siedem wtórnych powłok malarskich. Warstwy wtórne nanoszono za pomocą pędzla, na powierzchni widoczne są charakterystyczne ślady po narzędziu.

4.4. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW PIERWOTNYCH I WTÓRNYCH

Materiał pierwotny: brąz,
Materiał wtórny: warstwa bitumiczna (grubość ok 1-1,5mm),
warstwa, malarska srebrnoszara (tzw. srebrzanka),
warstwa malarska barwy żółtej,
warstwa malarska barwy niebieskiej,
warstwa malarska barwy ciemnozielonej
warstwa malarska barwy białej,
warstwa, malarska barwy zielonej,
lut ?

5.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan odlewu jest zadawalający, brak widocznych ubytków odlewu. Pomnik pokryto w całości grubą warstwą powłok: bezpośrednio na metalu położono warstwę bitumu, później warstwę farbę tzw. srebrzanki. Na figurze i siedzisku powłoki wtórne szczelnie przylegają do powierzchni, jedynie lokalnie widoczne są niewielkie złuszczenia. Inna sytuacja jest na plincie gdzie oznaczono siedem powłok wtórnych, widoczne są tutaj liczne złuszczenia oraz odstąpięta powierzchnia metalu pokryta naturalną patyną. W fałdach szaty występują „śmieci” z drzew: liście, igły itp. Ponadto na tylnej powierzchni szaty w zagłębieniach widoczna jest mikroflora. Powierzchnia wtórnych powłok pokryta zabrudzeniami, naciekami z drzew, lokalnie widoczne niewielki zarysowania. Na powierzchni pomnika nie zidentyfikowano śladów mogących świadczyć o łączeniu poszczególnych fragmentów figury⁷. Dokładna ocena stanu zachowania pomnika, uszkodzeń i napraw będzie możliwa po usunięciu przemalowań.

Stan zachowania wymurowanego z cegły i otynkowanego wyprawą postumentu jest bardzo zły. Postument nie trzyma pionu, materiał ceramiczny uległ zaawansowanej destrukcji, warstwy tynku są w większości odspojone od podłoża ceglanego. Miejscowo widoczna jest gruba warstwa smoły. W miejscach ubytków oraz w szczelinach widoczna jest niska roślinność.

---

⁷ Wg relacji pierwszego powojennego dyrektora szpitala Pana Romana Powroźnego ręce, nogi i skrzydła były odłamane patrz rozdz. „Zagadnienia historyczne”

6.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI

Celem konserwacji jest przywrócenie pełnej wartości ekspozycyjnej. Przesunięciu ulegnie lokalizacja pomnika do pozycji centralnej okrągłego placu (obecnie jest przesunięta w kierunku północnym). Obiekt poddany zostanie zabiegom oczyszczania z wtórnych nawarstwień oraz zabezpieczeniu powierzchni metalu przed wpływami atmosferycznymi. Po zakończeniu prac konserwatorskich, które będą prowadzone w pracowni konserwatorskiej, odlew zostanie zamontowany na prostopadłościennym postumencie wykonanym z kamienia naturalnego (np. granit strzegomski). Od strony frontowej na postumencie zaproponowano wykonanie tabliczki informacyjnej o pomniku.

7.0. PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace konserwatorskie pomnika powinien prowadzić dyplomowany konserwator zabytków o specjalności konserwacja metalu.

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania pomnika
2. Demontaż rzeźby i przeniesienie do pracowni dla przeprowadzenia koniecznych prac. (pomnik na czas transportu należy odpowiednio zabezpieczyć przed uszkodzeniem)
3. Przed rozpoczęciem prac konserwatorskich należy wykonać próby na oczyszczenie powierzchni odlewu z wtórnych powłok malarskich. Przy czym należy wybrać metodę, która pozwoliłaby odsłonić naturalną patynę znajdującą się bezpośrednio pod warstwą bitumu. Na podstawie uzyskanych efektów należy wybrać optymalne metody, dopuszcza się stosowanie technik mieszanych. Wtórne powłoki należy zdejmować warstwowo, stale kontrolując uzyskany efekt. Po usunięciu wszystkich wtórnych warstw malarskich i stwierdzeniu zakresu występowania naturalnej patyny należy ją:
  - a) usunąć – wyłącznie, jeśli występuje punktowo,
  - b) zachować, jeśli występują na ok 40% powierzchni.
4. Usunięcie wtórnych powłok malarskich metodą mechaniczną, i/lub fizykochemiczną:
  - metodą mechaniczną, czyszczenie suchym lodem
  - metodą strumieniowo- ścierną, dobór odpowiedniego uziarnienia kruszywa oraz ciśnienia na zasadzie prób.

- metodą chemiczną, przy pomocy kompozycji spęczniających powłoki malarskie np. . Scansol⁸ firmy Scandia Cosmetics S.A., rozpuszczalników usuwających bitumy np. LOSONIT FORTE⁹ firmy Coverax
- 5. Usunięcie naturalnej patyny dotyczy wyłącznie pkt. 3a
  - roztworami kwasów organicznych np. kwasem cytrynowym 5-10%, kwasem octowym 10-15% z dodatkiem tiomocznika, (roztwory kwasów nanosić za pomocą okładów z ligniny – czas trwania ok 10-20min.)
  - gotowym preparatem Duraglit ,Wybór preparatu na podstawie prób.
- 6. Po usunięciu wtórnych powłok, i stwierdzeniu ewentualnych ubytków należy je uzupełnić na bazie żywicy epoksydowych odpornych na UV
- 7. Stare wtórne uzupełnienia, jeśli występuje taka konieczność wyczelować
- 8. Uzupełnienia ubytków, jeśli występuje taka konieczność scalić kolorystycznie farbami metalicznymi zawierającymi sproszkowany metal Cu np. Metal Effects firmy Modern Masters¹⁰, Idea Patina producent Maimeri¹¹ itp. W przypadku zachownia naturalnej patyny do uzupełnienia można zastosować farbę typu Metal Effects firmy Modern Master z efektem patyny
- 9. Zabezpieczenie antykorozyjne powierzchni: woskiem np. Cosmolloid 80H¹² (firmy A. Boissellier and Lawrence) lub 5% roztworem Paraloidu B-72¹³ (firmy Rohm and Haas).
- 10. Przywóz rzeźby, montaż na postumencie z kamienia naturalnego (zgodnie z projektem zagospodarowania).
- 11. Wykonanie dokumentacji powykonawczej z przebiegu prac konserwatorskich.**

---

⁸ Scansol - preparat w formie żelu, na bazie dichlorometanu przeznaczony do usuwania starych farb także olejnych i lakierów ze wszelkich podłożach: metalowych, szklanych, drewnianych, ceramicznych. Umożliwia usuwanie powłok składających się z dowolnej ilości warstw. Karta charakterystyki w załączeniu.

⁹ LOSONIT FORTE – koncentrat na bazie rozpuszczalnika cytrynowego do usuwania plam po tłuszczach, bitumach, wosku itp.

¹⁰ Metal Effects firmy Modern Masters – farba akrylowa o wysokim stężeniu cząsteczek miedzi. Karta techniczna w załączniku

¹¹ Idea Patina producent Maimeri – farba na bazie proszku metalicznego zawieszzonego w żywicy.

¹² Cosmolloid 80H – wosk mikrokryształiczny rozpuszczalny w węglowodorach alifatycznych i aromatycznych. Stosowany do zabezpieczania powierzchni metali przed kontaktem z czynnikami atmosferycznymi.

¹³ Paraloid B-72 – karta techniczna w załączniku

8.0. TECHNOLOGIA PRAC

USUWANIE CHEMICZNE WTÓRNYCH POWŁOK:

Preparatem typu Scansol – kompozycje spęczniające (usuwanie powłok malarskich)

Użycie: Grubość warstwy preparatu powinna odpowiadać grubości farby do usunięcia. Najlepiej wykonać test na oryginalnym obiekcie. Zużycie materiału od co najmniej 300 ml/m² do nawet 2.000 ml/m² w zależności od grubości powłok do usunięcia.

Sposób użycia: Przed użyciem, dobrze wymieszać aż do uzyskania jednorodnej konsystencji. Zaleca się nakładanie preparatu szpachelką, można również stosować miękkie pędzle z naturalnego włosia lub wałki.

Rozpuszczone (spuchnięte) warstwy starej farby na dużej powierzchni najlepiej usuwać myjką ciśnieniową gorącą wodą (ok 80°C). Należy wziąć pod uwagę sposób zebrania i utylizacji resztek starej farby. Wy badać jaki jest optymalny czas do mechanicznego usuwania spuchniętych powłok farb: zbyt krótki nie do końca pozwoli na oddzielenie się farb od podłoża, zbyt długie pozostawienie spowoduje przyschnięcie farby na nowo.

Czas działania może wynosić od kilku minut do nawet 6 godzin. Czasami zaleca się pozostawienie preparatu na działanie powierzchni przez całą noc. Po usunięciu powłok farby przemyć powierzchnię ciepłą wodą z detergentem (np. Powerfluid) i spłukać samą wodą. Wysuszyć lub pozostawić do wyschnięcia oczyszczona powierzchnię przed ponownym malowaniem.

Środki ostrożności: Szkodliwy dla zdrowia przy wdychaniu i połknięciu. Wywołuje podrażnień oczu i skóry. W przypadku kontaktu z oczami, przemyć oczy wodą dokładnie i skonsultować się z lekarzem.

Używać w dobrze wentylowanych pomieszczeniach. Nie wdychać oparów. Przechowywać w miejscu niedostępnym dla dzieci. W przypadku połknięcia zasięgnąć porady lekarza i pokazać opakowanie lub etykietę. Nosić rękawice odporne na rozpuszczalniki, zabezpieczyć oczy. Podczas używania natrysku bezpowietrznego ubrać odzież ochronną jednorazowego użytku oraz maskę ochronną A2/P2. Nosić wodoodporne buty.

Usuniętych farb i odpadków nie przechowywać w metalowych pojemnikach.

Preparatem rozpuszczalnikowym np. LOSONIT FORTE – usuwanie bitumów

Sposób użycia: W przypadku ekstrakcji LOSONIT FORTE nanieść na zabrudzone miejsce. W przypadku opornych plam pozostawić na okres 1 – 5 minut. Następnie czyszczenie przeprowadzać w zwykły sposób. W pozostałych przypadkach LOSONIT FORTE należy nanieść na suchą szmatkę i wycierać plamy od zewnątrz do jej środka. Na koniec przetrzeć powierzchnię czystą wilgotną ścierką. Preparatu lub jego resztek nie wylewać do gruntu, wód ani do kanalizacji deszczowej. Przestrzegać lokalnych reguł dot. ścieków! Zużycie: 0,05 – 0,15 l/m² zależnie od podłoża. Temp. pracy: < +5°C, unikać nadmiernej insolacji.

LOSONIT FORTE po spłukaniu nie pozostawia na powierzchniach śladów po usuwanych zabrudzeniach. Przydatność preparatu należy sprawdzić zawsze przez wykonanie próby.

USUWANIE MECHANICZNE WTÓRNYCH POWŁOK:

Oczyszczanie powierzchni suchym lodem:

Technologia czyszczenia strumieniem suchego lodu to i metoda oparta na energii kinetycznej cząstek suchego lodu, szoku termicznym oraz sublimacji zestalonego dwutlenku węgla. Technologia ta jest doskonałą alternatywą dla tradycyjnego piaskowania, ponieważ nie powoduje abrazyjnego zużycia czyszczonych powierzchni, oraz co najważniejsze nie pozostawia odpadów,

Suchy lód to dwutlenek węgla w fazie stałej, który w warunkach normalnych przechodzi całkowicie w stan gazowy pobierając ciepło z otoczenia. Jest produktem bezwonny, bez smaku, nietoksycznym, o temperaturze sublimacji (przechodzenia ze stanu stałego w gazowy bez pośredniego stanu ciekłego) -78°C . Zetknięcie się granulatu CO_2 o temperaturze -79°C z powierzchnią, dzięki różnicy temperatur i energii kinetycznej powoduje utratę elastyczności oraz pęknięcie powłoki zabrudzenia, rdzy lub lakieru. Kolejne cząstki granulatu wdzierają się do szczelin w pękniętej powłoce i przechodzą tam ze stanu stałego w gazowy zwiększając objętość 400 razy, co powoduje „wysadzenie” brudu, rdzy lub lakieru, czyli w efekcie powłoka, która miała być usunięta, zostaje odspojona. Strumień granulatu suchego lodu (CO_2) podawany przez dyszę Ice Blaster osiąga prędkość dźwięku. Optymalizacja przepływu powietrza sprawia, że nawet niewielka ilość sprężonego powietrza zapewnia bardzo dobre rezultaty czyszczenia. Czyszczenie suchym lodem nie wpływa negatywnie na czyszczoną powierzchnię. Ponieważ metoda ta nie jest korozyjna i tylko w minimalnym stopniu abrazyjna,

Konieczne do pracy sprężone powietrze wytwarzane jest przez kompresor i podłączone zostaje do tylnej części urządzenia Ice Blaster. Wbudowany zbiornik zasypywany jest granulatem suchego lodu (np. IB 15/120 mieści 40 kg granulatu CO_2). Ciśnienie i zużycie granulatu można regulować w przedziale od 0,2 do 1,6 MPa, od 15 do 120 kg/h (w zależności od modelu urządzenia). Ręczna regulacja (praca zawsze w rękawicach ochronnych!) jest możliwa dzięki dwóm dużym pokrętkom. W celu zapobiegania zamarzaniu podczas dłuższych przerw w pracy, pojemnik na suchy lód może zostać z łatwością opróżniony. Lampki kontrolne informują o funkcjach urządzenia, takich jak ciśnienie, napięcie czy dozowanie. Wyświetlacz umożliwia również uzyskanie informacji statystycznych – m.in. średnie zużycie suchego lodu lub czas działania. Dzięki gumowej izolacji dysze podające suchy lód można wygodnie wymieniać nawet w stanie oblodzenia. Specjalna przystawka (rozdrabniacz/scrambler) rozdrabnia granulaty (3 mm) przy czyszczeniu bardzo wrażliwych powierzchni. W modelu IB 7/40 w wersji Advanced (opcjonalnie dla wersji Classic) regulowany pistolet umożliwia przełączanie trybu pracy urządzenia (praca samym powietrzem/powietrzem z suchym lodem) oraz regulację ilości substancji czyszczącej. IB 7/40 i IB 15/120 mają obudowy ze stali szlachetnej, a dzięki pompowanym kołom można je wygodnie przemieszczać. Kärcher posiada w swojej ofercie również 3 urządzenia do samodzielnej produkcji suchego lodu – IP 55, IP 120 oraz IP 220, w ilościach od 55 do 220 kg/h.

Informacje pozyskane ze strony:

http://www.inzynierbudownictwa.pl/technika,narzedzia_i_maszyny,artykul,technologia_czyszczenia_suchym_lodem_w_wykonaniu_karcher_-_artykul_sponsorowany,7480

USUNIĘCIE NATURALNEJ PATYNY DOTYCZY WYŁĄCZNIE PKT. 3A

Występującą na powierzchni, punktowo, naturalną patynę usunąć przy pomocy roztworów: 10% kwasu cytrynowego lub 10-15% kwasu octowego z dodatkiem tiomocznika, (roztwory kwasów nanosić za pomocą okładów z ligniny – czas trwania ok 10-20min.) Po każdym okładzie powierzchnie przemywano wodą a następnie roztworem alkoholu etylowego. Można również zastosować gotowe preparaty typu Duraglit.

Wybór preparatu na podstawie prób.

SCALENIE KOLORYSTYCZNE

Farby metaliczne mogą być nakładane za pomocą pędzla, wałka lub metodą natryskową (zobacz dokładną informację dotyczącą wymogów sprzętu w sekcji Natryskiwanie). Można je stosować na każdą powierzchnię zewnętrzną lub wewnętrzną którą można malować. Należy zawsze wypróbować produkt na małej, nie rzucającej się w oczy powierzchni aby upewnić się, że osiągniemy pożądane rezultaty. Zalecamy przygotowanie próbnej płyty przed rozpoczęciem projektu aby sprawdzić kolor i technikę nakładania. Farbę należy dokładnie wymieszać przed przystąpieniem do prac. Nie nakładać w temperaturach poniżej 14°C oraz powyżej 29°C.

ZABEZPIECZENIE ANTYKOROZYJNE POWIERZCHNI:

Powierzchnię rzeźby po odtłuszczeniu za pomocą np. alkoholu etylowego pokryć preparatem zabezpieczającym

- a) Cosmolloid 80H (firmy A. Boissellier and Lawrence) bardzo cienką warstwą wosku mikrokrystalicznego rozpuszczonego w benzynie lakowej w stosunku objętościowym 1: 6 nanieść na powierzchnie za pomocą szmatki lub gąbki starając się równomiernie rozprowadzić preparat
- b) Lub 5% roztworem Paraloidu B-72 w acetonie (firmy Rohm and Haas), roztwór nanieść za pomocą pędzla

PRACE MONTAŻOWE:

Montaż na cokół kamienny należy wykonać w sposób równie uważny i staranny podobnie jak demontaż, dotyczy to również zastosowania wyłącznie pasów w kontakcie z rzeźbą.

9.0. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW DO KONSERWACJI

- SCANSOL, firmy Scandia Cosmetics S.A
- LOSONIT FORTE firmy Coverax
- 5-10% kwas cytrynowy,
- 10-15% kwas octowym
- Duraglit firmy Brasso
- farba Metal Effects firmy Modern Masters
- Cosmolloid 80H firmy A. Boissellier and Lawrence
- Paraloid B-72 firmy Rohm and Haas

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 9. „Wiktoria rzucając wieniec” – widok ogólny z prawej strony, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 10. „Wiktoria rzucając wieniec” – widok ogólny z lewej strony, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

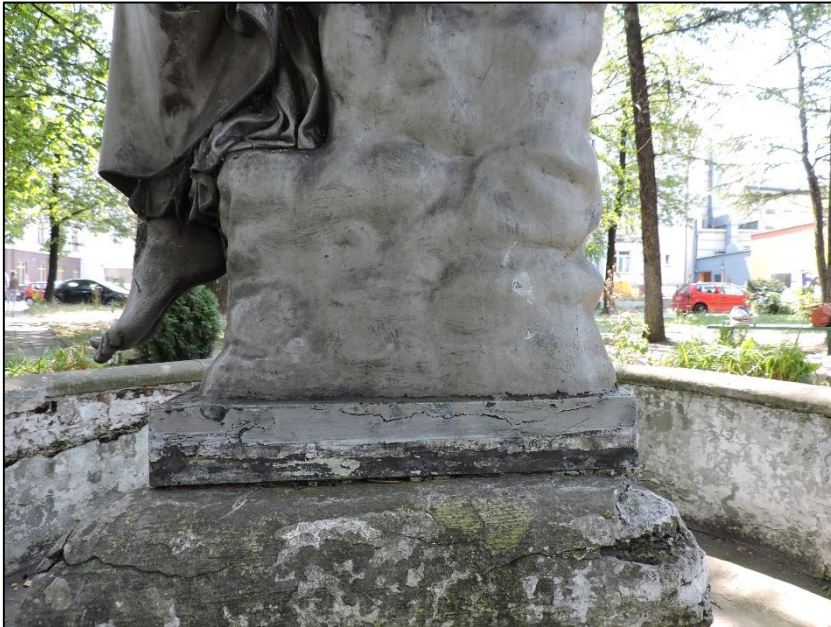

Fot. 11. Rzeźba „Wiktoria rzucają wieniec” – widok ogólny z lewej strony, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

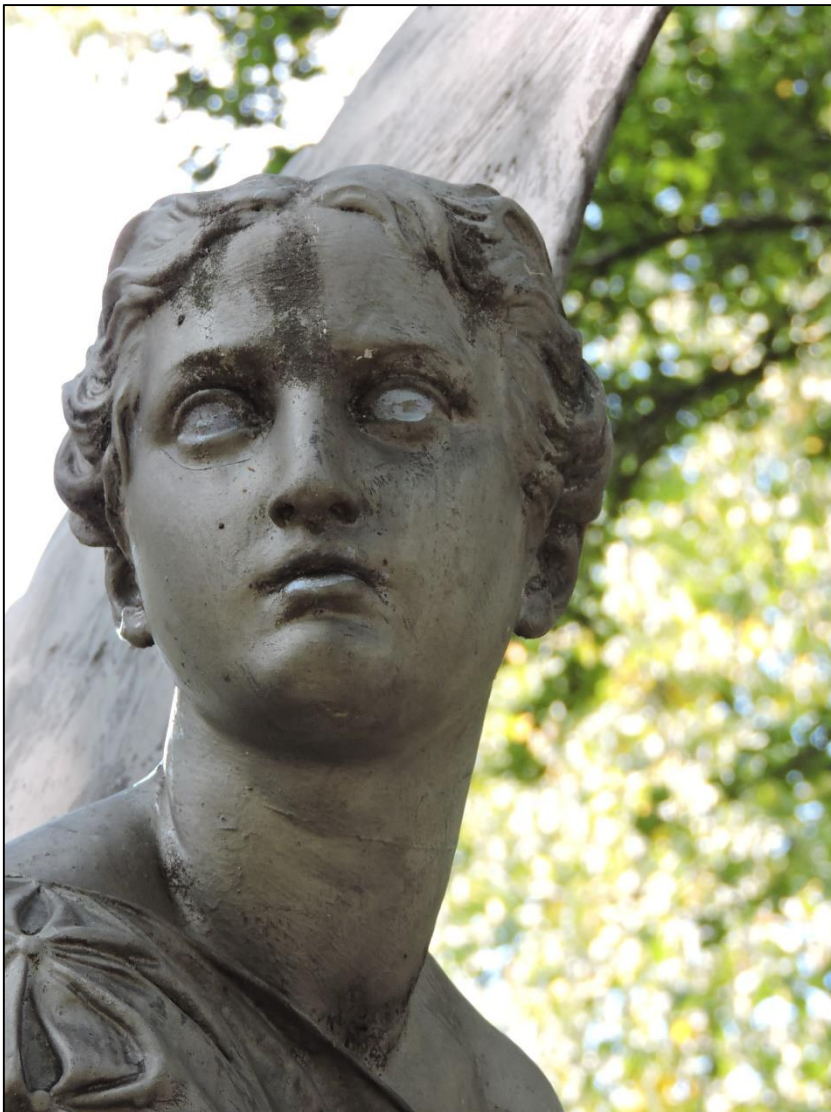

Fot. 12. „Wiktoria rzucają wieniec” – widok szczegółowy z tyłu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 13 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok szczegółowy z lewej strony, stan zachowania z sierpnia 2015

Fot. 14. „Wiktoria rzucają wieniec” – widok twarzy bogini z frontu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 15. „Wiktoria rzucają wieniec” – widok twarzy bogini z profilu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 16 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok wieńca z liści dębu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 17 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok szczegółowy stóp, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 18. Wiktoria rzucają wieniec” – widok prawej stopy, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 19. Wiktoria rzucają wieniec” – widok fragmentu szaty, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 20. „Wiktoria rzucają wieniec” – widok fragmentu plinty, na powierzchni złuszczające się warstwy farb, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 21 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok wymurowanego z cegły i otynkowanego postumentu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 22 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok grubej warstwy bitumu na cokole postumentu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 23 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok wymurowanego z cegły i otynkowanego postumentu, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 24 „Wiktoria rzucają wieniec” – widok wymurowanego z cegły i otynkowanego otoku fontanny, stan zachowania z sierpnia 2015 r.

Fot. 25. „Wiktoria rzucają wieniec” – widok niecki fontanny, stan zachowania z sierpnia 2015 r.